

a small proportion of forensic expertise. During wars, exhumations from mass graves, bone fragments are very numerous. Some are small, some are bigger. Each such element requires an assessment, an examination of how the results contribute to the identification of the remains. It should be emphasized here that these fragments are just as valuable a source of material for genetic research, as are complete (whole bones).

References

1. URL: <http://www.doctormed.pl/info/ortopedia/szkielet-lac-skeleton/> (date accessed: 14.08.2023).
2. Sylawanowicz W., Michajlik A., Ramotowski W. Anatomia i fizjologia człowieka. Warszawa, 1980.
3. Sokołowska-Pietuchowa J. Anatomia człowieka : Podręcznik dla studentów medycyny. Warszawa, 1983.
4. Czeczot Z. Zniszczyłem ją kwasem. Niezwykły mechanizm zbrodni Johna George'a Haigha. *Probl. Krym.* 1967. Nr 66.
5. Konopka T., Bolechała F., Strona M. An unusual case of corpse dismemberment. *Am J. Forensic Med. Pathol.* 2006. Nr 27.
6. Konopka T., Kaczor A., Gross A., Bolechała F., Woźniak K., Strona M., Moskała A. Zabójstwa sprzed lat badane we współpracy z policyjnym Archiwum X. *Roczniki Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie.* 2007. Nr 53, suplement 2.
7. Marcinkowski T. Medycyna sądowa dla prawników. Warszawa, 1993.
8. Lorkiewicz-Muszyńska D. Zapisane w kościach, wyczytane z kości. URL: https://www.researchgate.net/profile/Dorota_Lorkiewicz-Muszynska/publication/278037063_Zapisane_w_kosciach_Wyczytane_z_kosci/links/56be220008ae44da37f89175/Zapisane-w-kosciach-Wyczytane-z-kosci.pdf (date accessed: 14.08.2023).
9. Nowak J., Pawlak S., Poniewierski W., Adamiec M., Iwańczyk B., Wojtowicz A. Kości Worma-anatomia czy patologia. *Impalnts anatomia.* 2018. Nr 1.
10. Darczuk D., Radwańska E., Węgrzyn M. Zespół Crouzona. *Stomatologia Kliniczna.* 1993. Nr 14.
11. Biwasaka H., Aoki Y., Takahashi Y., Fukuta M., Usui A. et al. A quantitative morphological analysis of three-dimensional CT coxal bone images of contemporary Japanese using homologous models for sex and age estimation. *Legal Medicine.* 2019. Nr 36.
12. Ossowski A., Piątek J., Brzeziński P., Zieliński G., Parafiniuk M. Identyfikacja stanowiska szkieletowego z okresu II wojny światowej. *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii.* 2009. Nr LIX.
13. Bednarek J. Metody oceny wieku w chwili śmierci w oparciu o histomorfometrię istoty zbitęj tkanki kostnej. *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii.* 2008. Nr LVIII.

Перспективи розвитку дактилоскопічного обліку в Україні

Геннадій Абаза,

Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, e-mail: trasologia@ondise.od.ua

Альона Абаза,

Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, e-mail: trasologia@ondise.od.ua

Розглянуто деякі актуальні питання дактилоскопічного обліку й ефективність його застосування. Проаналізовано можливості передавання цифрової інформації за допомогою робочого місця (АРМ) експерта для розкриття і розслідування злочинної діяльності, а також необхідність унесення змін у чинний наказ МВС № 785-01 або розроблення нового наказу з додаванням пункту про обов'язкове поповнення слідотеки всіма державними спеціалізованими установами судових експертиз.

Ключові слова: дактилоскопічний облік; ідентифікація злочинця; робоче місце (АРМ) експерта; поповнення слідотеки.

Prospects for Developing Fingerprint Records in Ukraine

Hennadii Abaza, Alona Abaza

This paper addresses some pertinent issues surrounding fingerprint records and assesses the efficacy of their application. The authors examine the possibilities of digitally transmitting information via a forensic examiner's workstation for crime detection and investigation. Furthermore, they discuss revising the actual Order No. 785-01 of Ministry of Internal Affairs or drafting a new order including a provision for fingerprint database mandatory augmentation by all state forensic science authorities.

Keywords: *fingerprint records; criminal identification; forensic examiner's workstation; fingerprint database augmentation.*

Важливість подальшого розвитку інституту дактилоскопічної експертизи обумовлена масштабами сучасної злочинності, несприятливими тенденціями її динаміки, збільшенням організованості, професіоналізму й технічної оснащеності. Удосконалення криміналістичних засобів і методів стає одним із найбільш результативних заходів боротьби зі злочинністю. Особливого значення з-поміж них набуває дактилоскопічна експертиза. Сліди пальців і долонь є одним із підтверджень причетності до злочину [1].

Система криміналістичної реєстрації нині функціонує в Міністерстві внутрішніх справ України (далі — МВС України) та в Національній поліції України (далі — НПУ) і складається:

- з оперативно-довідкових і автоматизованих інформаційно-пошукових систем розшукового значення, які ведуть у Департаменті інформатизації МВС України, Департаменті інформаційно-аналітичної підтримки НПУ і Управлінні інформаційно-аналітичної підтримки Головних управлінь НПУ в областях та відділі формування оперативно-довідкових картотек і дактилоскопічних баз даних УІАП ГУНП;
- із криміналістичних обліків, які ведуть у Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України (далі — ДНДЕКЦ) та в обласних Науково-дослідних експертно-криміналістичних центрах МВС України (далі — НДЕКЦ) [2].

Базу даних оперативно-довідкових обліків складають об'єкти, які безпосередньо пов'язані з подією злочину; до них належать колекції слідів рук, дактилоскопічних карт, ДНК-профілів, слідів злomu, взуття, транспортних засобів, підроблених бланків документів, колекції куль і гільз, суб'єктивних портретів та ін. [3].

Останніми десятиліттями у практичній діяльності органів внутрішніх справ України активно застосовують автоматизовані дактилоскопічні ідентифікаційні системи (далі — АДИС).

В Україні дактилоскопіювання населення ґрунтується на Конституції України [4], ст. 245 Кримінального процесуального кодексу України [5], Законах України «Про Національну поліцію» [6] та «Про оперативно-розшукову діяльність» [7].

Згідно з п. 45 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» працівник поліції має право з метою формування інформаційних ресурсів під час наповнення баз (банків) даних, забезпечувати збирання, накопичення біометричних даних (дактилокарт) осіб [6].

Дактилоскопічний облік, який ведуть у ДНДЕКЦ МВС України та на територіальному рівні в обласних НДЕКЦ МВС України, призначений для:

- розшуку людей, які зникли безвісти;
- установлення за невідомими трупами особи людини;
- підтвердження особи людини, яку раніше було піддано дактилоскопіюванню;
- установлення осіб, які залишили сліди рук на місці події;
- установлення фактів залишення однією особою слідів рук у разі вчинення різних злочинів [2].

В Україні нині, на жаль, не створено Національної єдиної бази біометричних даних в частині дактилоскопічної інформації, але використовують АДІС «Дакто-2000».

Доцільно створити на базі АДІС «Дакто-2000» єдину пошукову цифрову систему або спосіб надання до неї слідової інформації в усіх державних експертних організаціях.

Для доступу до АДІС «Дакто-2000» необхідно створити додаткові робочі місця (автоматизовані робочі місця (далі — АРМ) експерта з правом введення) у кожній державній експертній установі, які мають містити:

- програму АДІС «Дакто-2000»;
- робоче місце оператора із введення слідів пальців рук, вилучених із місць нерозкритих злочинів (комп'ютер і сканер зі встановленою на ньому програмою АДІС «Дакто-2000»);
- авторизацію — отримання логіну та паролю із правом входу до АДІС.

Існує інший, найменш затратний спосіб: надання слідової інформації електронною поштою або інших закритих (захищених) каналах до обласних НДЕКЦ або ДНДЕКЦ МВС України у форматі *.jpg* з електронною карткою встановленого зразка [2] у форматі *Microsoft Word*, у якій зазначено фабулу злочину, місце вилучення слідів рук та номер кримінального провадження.

Це сприятиме утворенню у майбутньому Національної єдиної бази біометричних даних в частині дактилоскопічної інформації та дасть змогу в повному обсязі відпрацьовувати слідову інформацію.

З метою покращення поповнення дактилоскопічної інформації, яку використовують для розслідування й розкриття злочинів, необхідно внести зміни в наказ МВС України [2] або в процесі розроблення нового наказу додати пункт про обов'язкове розміщення в картотеці слідів рук, залишених особою, усіма державними спеціалізованими установами судових експертиз. Прописати, що картотеки мають формуватися на електронних носіях, а сліди рук, які надходять до центральних і обласних картотек, мають попередньо відцифрувати за допомогою цифрового фотоапарату або сканеру. Також слід зазначити, що облік слідів рук, вилучених із місць нерозкритих злочинів та дактилоскопічних карт підоблікових осіб слід вести в електронних журналах експертних підрозділів МВС.

Уся інформація дактилоскопічного походження після проведення дактилоскопічної експертизи підлягає обліку [2]. Облік дактилоскопічних карт осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень, осіб, до яких застосували адміністративний арешт, невпізнаних трупів та осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, покладено на слідчих та карний розшук. Облік слідів рук, залишених іншою особою, після проведення експертизи має бути покладений на експертів усіх державних спеціалізованих установ судових експертиз.

Отже, сьогодні криміналістична наука активно розвивається, не зупиняється на досягнутому й розширює перелік біометричних ідентифікаторів, відомості про яких розміщено в базі даних правоохоронних органів України. У майбутньому до відомостей про відбитки пальців та долоні й ДНК додаватимуть інформацію про райдужні оболонки очей, а також відбитки ступнів ніг і дані про голос людини.

Перелік джерел посилання

1. Разумов Э. А., Молибога Н. П. Осмотр места происшествия. Киев, 1994. 672 с.
2. Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби України : наказ МВС України від 11.09.2001 р. № 785 (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
3. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС : затв. наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text> (дата звернення: 04.09.2023).

4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
5. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № № 4651-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 04.09.2023).
7. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 04.09.2023).

Цифрові докази у розслідуванні кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Галина Авдєєва,

канд. юрид. наук, ст. наук. співробітн., НДІ вивчення проблем злочинності НАПрН України, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4712-728x>, e-mail: gkavdeeva@gmail.com

Важливу роль у розслідуванні дорожньо-транспортних пригод відіграють цифрові відеозаписи фактів порушень правил дорожнього руху, які здійснюються в автоматичному режимі системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, камерами відеоспостереження, відеореєстратори транспортних засобів та ін. Такі відеозаписи часто є об'єктами дослідження автотехнічної експертизи й експертизи аудіо- та відеозапису. Дослідження цифрових записів із відеореєстратора автомобіля іноді дає змогу встановити, що особою, яка спричинила аварійну ситуацію, був не водій, а пішохід. За результатами узагальнення судової практики виокремлено проблеми використання цифрових доказів під час розслідування дорожньо-транспортних пригод. З'ясовано, що в Україні під час розгляду справ про порушення правил безпеки дорожнього руху в судах різних юрисдикцій виникають певні труднощі щодо визнання інформації в цифровій формі допустимими доказами. За однакових умов використання слідчими цифрових доказів судді у справах щодо дорожньо-транспортних пригод приймають протилежні рішення з тих самих питань. В одних випадках вони визнають копії цифрових записів недопустимими доказами, в інших — допустимими. Доведено, що процесуальні кодекси України потрібно доповнити визначенням терміна «цифрові докази», зазначити докладний порядок їх вилучення, огляду, фіксації та зберігання.

Ключові слова: дорожньо-транспортна подія; цифрові докази; допустимість доказів; джерела доказів; цифрова інформація; кримінальне провадження; фіксація доказів.

Digital Evidence in the Criminal Offenses Investigation Against Road Safety and Transport Operation

Galina Avdeeva

Digital video recordings of road traffic rule violations, which are automatically captured by systems monitoring administrative offenses in road safety, surveillance cameras, vehicle video recorders, etc., play a significant role in the investigation of road traffic accidents. Such video recordings often become subjects of forensic examinations, including vehicle technical examination and audio-video examination. Analyzing digital recordings from a vehicle's dashboard camera sometimes enables the identification of pedestrians as the individuals responsible for accidents, rather than the drivers. An analysis of judicial practice highlights issues related to the use of digital evidence in the investigation of road traffic accidents. It has been found that in Ukraine, during proceedings related to violations of road safety rules in courts of various jurisdictions, there are difficulties in recognizing digital information as admissible evidence. Under identical circumstances, judges may issue conflicting decisions regarding the admissibility of digital copies as evidence. It has been established that Ukraine's procedural codes should be amended to include a definition of the term «digital evidence» and to specify the detailed procedure for their seizure, examination, recording, and preservation.